

Türkiye’de Genç İşsizliğinin, İşsizlik Histerisi Hipotezi Çerçevesinde Yapısal Kırılmalar Testi ile Analizi

Kıymet YAVUZASLAN¹

Özgür DAMAR²

Büşra SÖZMEZ³

Burcu ÖZDAŞ⁴

Nazlı UYAR⁵

Eda AKILOTU⁶

Özet

Günümüzde ülkeler arası rekabetin artması ve teknolojide yaşanan gelişmelerle birlikte işsizlik tüm ülkeler için en büyük problemlerden biri olmuştur. İşsizlik konusunda ülkeler çeşitli dönemlerde farklı politikalar yürüterek istihdamı artırmayı hedeflemektedirler. Özellikle kriz dönemlerinden sonra işsizliğin giderilmesi için yapılan politikaların, iş gücü piyasasının katı olması nedeniyle işsizliği azaltmada etkin olmaması, Histeri etkisi olarak literatürde yer almaktadır. Genç nüfusun yaşlı nüfusa göre deneyiminin az olması ve firmaların deneyimli eleman aramaları nedeniyle Histeri etkisi genç nüfus üzerinde daha etkili olmaktadır. Histeri etkisinin varlığının test edilmesi konusunda çeşitli çalışmalar mevcuttur ancak son dönemde Türkiye’de işsizlik oranlarının artması ve genç nüfusun işsizlik oranlarında önemli bir yer tutması, Histeri etkisinin tekrar değerlendirilmesi gerektiğini ortaya çıkarmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye’de Histeri hipotezinin geçerliliği 2005M1-2017M2 dönemindeki, 15-24 yaş nüfusu işsizlik oranları verileri kullanılarak Yapısal Kırılmalı Birim Kök test yöntemi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre Türkiye’de Histeri hipotezinin geçerli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada veri olarak alınan yıllarda, Türkiye’de özellikle gençlere yönelik olarak uygulanan istihdam politikaları kapsamında verilen teşvikler olmasına rağmen Histeri etkisi nedeniyle genç işsizlik sorunsalının çözümünde tek başına yeterli olmayabileceği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Genç İşsizlik, Histeri Etkisi, Birim Kök Testleri

Jel Kodları: E24, J01, J21

¹ Adnan Menderes Üniversitesi – Aydın İktisat Fakültesi, kiymet.yavuzaslan@adu.edu.tr

² Adnan Menderes Üniversitesi, ozgurdamarr@gmail.com

³ Adnan Menderes Üniversitesi, snmzbusra@gmail.com

⁴ Adnan Menderes Üniversitesi, burcuozdas_92@hotmail.com

⁵ Adnan Menderes Üniversitesi, uyar.92@hotmail.com

⁶ Adnan Menderes Üniversitesi, edadundar23@hotmail.com

**Analysis of the Young Unemployment in Turkey within the Scope of Hysteresis
Hypothesis by Structural Breaks Test**

Abstract

Today, due to increased competition among countries and technological developments, unemployment is one of the biggest problems of all countries. Regarding unemployment, countries are aiming to increase employment by running different policies at different times. In particular, the policies for eliminating unemployment after the crisis periods are not effective in reducing unemployment due to the rigidity of the labor market, they are included in the literature as the Hysteresis Effect. Because of the younger population's less experience than the elderly population and the companies seeking experienced staff, the Hysteresis effect is more effective on the young population. There are various studies on testing the existence of Hysteresis effect. However, the recent rise in unemployment rates in Turkey and an important place in the unemployment rates of the young population reveal that the Hysteresis effect needs to be re-evaluated. In this study, the validity of the Hysteresis hypothesis in Turkey was analyzed by the Structural Fractured Unit Root test method using the data of population unemployment rates of 15-24 ages period 2005M1-2017M2. The result of the tests made is that the Hysteresis hypothesis is valid in Turkey. The incentive policies made especially for young people in Turkey may not be enough for solving the problem of young unemployment because of Hysteresis effect alone.

Keywords: Young Unemployment, Hysteresis Effect, Unit Root Tests

Jel Codes: E24, J01, J21

1. Giriş

Bir ülkede iş bulamayan 15-24 yaş grubundaki genç nüfusun, yine bu yaş grubundaki toplam işgücüne oranlanmasıyla, genç işsizlik oranı hesaplanmaktadır. Günümüzde her ülkede kamuoyunu en fazla ilgilendiren konuların başında gelen işsizlik ile ilgili pek çok çalışma yapılmaktadır. Özellikle genç nüfusun yoğun olduğu ülkelerde genç işsizlik oranları yüksek olmaktadır.

2008 küresel krizinin en çok etkilediği alanlardan birisi de istihdamdır. Türkiye de tüm dünya ekonomilerinde olduğu gibi bu krizden etkilenmiştir. Tüm ülkelerde özellikle işsizlik oranlarındaki artış krizden derinleştiğinin önemli bir göstergesi olmuştur. Bu nedenle, 2012 yılında da istihdama dair beklentilerde düşük ekonomik büyümeye paralel olarak iyileşme öngörülmemiştir. Türkiye ekonomisinde ise bu süreçte işsizlik oranları küresel kriz öncesi seviyelere gerilemiştir.

Bu çalışmada Türkiye'nin genç nüfus potansiyelinin yüksek bir ülke olmasından da kaynaklandığını düşündüğümüz genç işsizlik oranlarındaki gelişmeleri, "işsizlik histerisi" hipotezi kapsamında ele alınarak, yapısal kırılmaların yaşandığı yıllar analiz edilecektir. Türkiye için işsizlikte histeri etkisinin olası varlığını test eden çalışmalara ek olarak Türkiye'de genç işsizliğinde histeri etkisinin olup olmadığının da test edilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda çalışma işsizlikle ilgili yapılan teorik ve kavramsal açıklamaların yapılmasının ardından analizde kullanılacak yöntem ve veri seti açıklanacaktır. Çalışmanın son iki bölümünde ise analizde ortaya çıkan bulgular ve sonuç kısmına yer verilecektir.

2. Literatürde İşsizlik ve İşsizlik Histerisi Kavramı

Bir ekonomideki işsizlik oranı, söz konusu ekonomideki işsizlerin yani çalışmak istediği halde iş bulamayan yetişkinlerin (15 yaş ve üzeri nüfus), toplam iş gücüne (çalışanlar+işsizler) içindeki payını ifade etmektedir. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından çocuk işgücü tanımında benimsenen yaş sınırı 15'tir. ILO'nun 138 sayılı Sözleşmesine göre, 15-24 yaşları arasında çalışanlar "genç işçi" olarak kabul edilmektedir (Ağazade, 2016). Genç işsizlik oranı ise bu yaş grubu için hesaplanan bir orandır. Tüm ülkeler işsizlik oranlarını ilan ederken bu çerçevede tanımlamalar yaparak verilerini oluşturmaktadır.

Literatürde işsizlik ile ilgili teorik yaklaşımlara baktığımızda ise işsizlik konusundaki teorilerde görüş ayrılıkları olduğunu görebiliriz. Klasik ve Neo-Klasik iktisatçılar, cari ücret düzeyinde ekonomide hiçbir zaman işsiz kişilerin olamayacağını savunmaktadır (Özkan ve Altınsoy, 2015). Ancak Klasik iktisadın "ekonomi daima tam istihdam seviyesindedir" yani

tüm üretim faktörleri tam kapasite ile üretime koşulmaktadır şeklindeki varsayımının geçersiz olduğu 1929 Ekonomik Buhranı sonrasında net olarak anlaşılmış ve Keynes'in eksik istihdam düzeyindeki ekonomi ile ilgili yapmış olduğu varsayımlar işsizlik ile ilgili de sorunlara çözüm önerileri oluşturmak üzere politika yapımcılar tarafından benimsenen önemli bir husus olmuştur (Dinler, 2006).

İşsizlik türleri ile ilgili yapılan kavramsal tanımlamalardan yola çıkılarak işsizlik türleri sınıflandırılmaktadır (Parasız, 2006). Histeri etkisinin teorik çerçevesini oluşturan “doğal işsizlik oranı” ise bu işsizlik türleri arasında en önemli olan tanımlamadır. Doğal işsizlik oranı ya da NAIRU (Non Accelerating Inflation Rate of Unemployment-Enflasyonu Hızlandırmayan İşsizlik Oranı), daha çok Keynesyen iktisatçılar tarafından, istikrarlı enflasyon ile uyumlu işsizlik oranını açıklamada kullanılan bir kavramdır (Onur, 2011). Daha iyi ücret ve çalışma koşulları için iş arayanlarla yeni mezunların iş arama sürecindeki işsizliği friksiyonel işsizlik olarak tanımlanmaktadır. Teknolojik gelişmeler ya da talep yapısındaki değişikliklerden kaynaklanan işsizlik türüne ise yapısal işsizlik olarak ifade etmek mümkündür. Bu işsizlik türlerinin her ikisi de geçici bir süre için yaşanan işsizlik olduğundan; friksiyonel işsizlik ve yapısal işsizliğin toplamı olarak ifade edilen doğal işsizlik oranı ülkelerin uzun bir süre boyunca aynı oranlarda devam eden işsizliği tanımlamak için de kullanılmaktadır (Dinler, 2006: 474-481).

Her ülkenin uzun dönemde oluşan işsizlik oranı ortalaması, o ülke ekonomisi için doğal işsizlik oranı olarak kabul edilmektedir (Parasız, 2006). Doğal işsizlik oranı hipotezinde, ekonomide meydana gelen şoklar karşısında işsizlik oranlarının doğal seviyesinin değişmeyeceği, diğer bir deyişle ekonomide geçici şokların, işsizliğin doğal oranında geçici bir etkiye neden olacağı ileri sürülmüştür (Papell vd., 2000). Öte yandan 1970'lerde doğal işsizlik oranının yükselmesinin nedenlerini açıklama konusunda çeşitli görüşler ortaya çıkmıştır. Histerisi etkisi olarak ifade edilen görüş de bunlardan biridir.

Ekonomi bilimdeki “işsizlik histerisi” kavramı ile günlük dilde kullanılan “histeri” kelimesi birbirinden çok farklı iki ayrı kavramdır. İki kelime arasındaki farkı İngilizcedeki anlam karşılıklarına bakarak ifade etmek mümkündür. “Hysteria” tıp biliminde kullanılan teknik bir terim olan psikolojik bir rahatsızlığı ifade etmek için kullanılırken, “Hysteresis” ise istihdam konusunda ekonomi biliminde literatüre giren bir kavramdır. İngilizcedeki bu kullanımı ile sözlük anlamı olarak “gecikme, kesiklik” olgusunu ifade etmek için kullanılmıştır (Onur, 2011: 3).

Geçici şokların işsizlik oranı üzerinde çok kronik veya geçici etkilere sahip olduğunu ifade eden işsizlikteki Histeri kavramı ilk kez 1972 yılında Phelps tarafından kullanılmıştır (Camarero vd., 2006). Phelps (1994) tarafından ortaya atılan bu teoriye göre; işsizliğin uğradığı şoklar geçici olmakla birlikte, doğal oranda tesadüfi ve kalıcı etkiler yarattığı yönündedir. Sonuç olarak işsizlik oranı, bir veya daha fazla yapısal kırılmanın etrafında diğer bir ifadeyle, nadiren değişen bir ortalama etrafında durağan bir süreç olarak karakterize edilebilir.

Phelps tarafından geliştirilen bir hipotez olmakla birlikte pek çok akademisyen işsizlik histerisi ile ilgili yeni yaklaşımlar ortaya koymuştur. İşsizlik histerisine getirilen yaklaşımlar arasında genç işsizliğindeki histeri etkisini en anlaşılır şekilde ifade edebilecek açıklama “içerdekiler-dışarıdakiler yaklaşımı” ile Blanchard ve Summers (1988) tarafından gerçekleştirilmiştir. Blanchard ve Summers (1988) göre ücretler içerdekiler (çalışanlar) ile firmalar arasında belirlenmektedir ve bu süreçte dışarıdakilerin (çalışmayanların) ücretlere herhangi bir etkisi olmamaktadır. Bu yaklaşımdan yola çıkarak merkezileştirilmiş ücret pazarlığı yapısına sahip olmayan ülkelerde sendikalaşma ve hükümet büyüklüğü gibi faktörler işsizlik sürekliliğinde (iz bırakma) etkili olmaktadır (Barro, 1988).

Literatürde histeri etkisi ile ilgili pek çok çalışmaya rastlamak mümkündür. Yapılan çalışmalar tek tek ülkeler bazında olduğu gibi; AB, OECD, vb. uluslararası örgütlere üye ülkeler bazında da olmuştur (Arestis ve Mariscal, 2000; Camarero vd., 2006; Jaeger ve Parkinson, 1990; Chang ve vd., 2005; Romero-Avila, ve Usabiaga, 2007; Yılcı, 2008; Yılcı, 2009; Güloğlu ve İspir, 2011; Özcan vd., 2013; Özcan, 2013; Bayat vd., 2013; Ağazade, 2016; Erbağ, 2016). Her bir çalışmada kullanılan yöntemler de farklılık arz etmektedir. Genç işsizlik histerisi hipotezinin geçerliliğinin, Türkiye örneği kapsamında incelenen bu çalışmada, 2005-2017 dönemleri arasında 15-24 yaş arası işsizlik aylık verileri kullanılarak yapısal kırılmaları dikkate alarak birim kök testleri kullanılmıştır.

3. Metodoloji

Çalışmada öncelikle Dickey Fuller (Augmented Dickey-Fuller: ADF) ve PP (Philips-Perron) birim kök testleri kullanılmıştır. Ardından Kapetanios vd. (2005) tarafından geliştirilen yapısal kırılmalı birim kök testleri kullanılmıştır. Testlerin uygulanması esnasında genç işsizlik oranı; UR sembolü ile gösterilmiştir.

3.1. Dickey Fuller (Augmented Dickey-Fuller: ADF) Birim Kök Testi

Literatürde en çok kullanılan birim kök testi Dickey-Fuller (1979) tarafından geliştirilen ve parametrelerin en küçük kareler tahmin edicisinin dağılımına dayanan birim kök testidir.). Bu çalışmada değişkenlerin durağanlık düzeyleri önce, Dickey-Fuller (1979), Phillip-Perron (1988)) testleri kullanılarak analiz edilmiştir. Sonrasında yapısal kırılmalar altında serinin birim kök içerip içermediği araştırılmıştır.

$$Y_t = \rho Y_{t-1} + e_t \quad (1)$$

(1) ile verilen otoregresif süreçte, e_t sıfır ortalama ve σ^2 varyanslı, bağımsız normal rastsal değişkenlerin bir dizisidir ($e_t \sim \text{NID}(0, \sigma^2)$). Aşağıda ifade edilen ρ 'nun regresyon tahmin edicisinin özellikleri $\rho = \pm 1$ varsayımı altında elde edilmiştir (Dickey ve Fuller,1979)

$$\hat{\rho} = (\sum_{t=1}^T y_t y_{t-1}) (\sum_{t=1}^T y_{t-1}^2)^{-1}$$

Standart Dickey-Fuller (DF) testi hata terimlerinin bağımsız ve aynı dağılıma sahip oldukları varsayıma dayanır. DF testi, AR(1) sürecinin (sabit terim varken ya da yokken) birim köke sahip olup olmadığını test etmektedir.

Sıfır hipotezi ($H_0:\gamma=0$), alternatif hipoteze karşı ($H_1:\gamma \neq 0$) test etmek için, bu testlerin sonucunda elde edilen DF istatistikleri, Mackinnon (1996) kritik değerleriyle karşılaştırılır. Sıfır hipotezi; serinin durağan olmamasını, yani birim köke sahip olduğunu ifade etmektedir. Alternatif hipotez ise; serinin durağan olduğunu ifade etmektedir.

3.2. Philips-Perron (PP) Birim Kök Testi

ADF testleri için, hata terimlerinin sabit varyansa sahip ve ortalamalarının da zamana bağlı olarak değişkenlik gösterdiği varsayılmaktadır. Bu noktadan hareketle hata terimleri arasında korelasyon olmadığına ve sabit varyansa sahip olduklarına emin olmak gerekir. Phillips ve Perron (1988) ADF testini esneterek hata terimindeki seri korelasyon ve değişen varyansı göz önünde bulunduran parametrik olmayan bir birim kök test yöntemi önermişlerdir. PP testinde,

$$Y_t = a_0 + a_1 Y_{t-1} + e_t$$

$$Y_t = a_0 + a_1 Y_{t-1} + a_2 = (t-T/2) + e_t$$

Burada T gözlem sayısı olmak üzere e_t hata terimlerini göstermektedir. (Bayrakdar, 2015)

3.3. Kapetanios (2005) Çoklu Kırılmalı Birim Kök Testi

İktisadi çalışmalarda kullanılan zaman diliminin uzun bir dönemi kapsamaması çeşitli reformların ve yapısal değişimlerin yaşanmasına imkân verdiğinden çoklu kırılmaları dikkate alan birim kök testleri kullanılmaktadır. Kapetanios (2005) tarafından geliştirilen ve 5 kırılmaya izin veren birim kök testinde, sabit ve trendde kırılmaya izin veren Model C aşağıdaki şekilde gösterilebilmektedir:

$$y_t = \mu_0 + \mu_1 + \alpha y_{t-1} + \sum_{i=1}^k \gamma_i \Delta y_{t-i} + \sum_{i=1}^m \theta_i DU_{i,t} + \sum_{i=1}^m \varphi_i DT_{i,t} + \varepsilon_t$$

Modelde yer alan Y_t ; APC'yi temsil etmektedir. $DU_{i,t}$ ve $DT_{i,t}$ ise kukla değişkenler olup aşağıdaki gibidir:

$$DU_{i,t} = \begin{cases} t > T_{b,i} \text{ iken} & 1 \\ \text{Diğer durumlarda} & 0 \end{cases}$$

$$DT_{i,t} = \begin{cases} t > T_{b,i} \text{ iken} & t - T_{b,i} \\ \text{Diğer durumlarda} & 0 \end{cases}$$

Testin hipotezleri de:

H_0 : Yapısal kırılmalar altında birim kök vardır.

H_1 : Yapısal kırılmalar altında birim kök yoktur.

biçiminde ifade edilebilir.

4. Veri Seti ve Bulgular

2005-2017 yılları arasındaki dönemi içeren aylık veriler TÜİK'den temin edilmiştir. Çalışmada yapısal kırılmalı birim kök testlerinden önce, karşılaştırma yapılabilmesi için kırılmayı dikkate almayan birim kök testleri uygulanmıştır. Testi gerçekleştirmek için, Dickey-Fueller (1979) (ADF) ve Phillips-Perron (1988) (PP) tarafından geliştirilmiş olan birim kök testlerine başvurulmuştur. Sonrasında serinin yapısal kırılmalar altında birim köke sahip olup olmadığı Kapetanios (2005) birim kök testi ile test edilmiştir. İşsizlik verilerine

ilişkin ADF birim kök testi sonuçları Tablo (1), PP birim kök testi sonuçları Tablo(2), Kapetanios birim kök testi sonuçları Tablo 3’de özetlenmiştir.

Tablo 1. ADF Birim Kök Testi Sonuçları

		Adj.t-Stat	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-2.479729	0.3377
Test critical values	1%level	-4.028496	
:	5%level	-3.443961	
	10%level	-3.146755	

¹ ADF testi için Mac Kinnon (1996) kritik değerleri kullanılmıştır.

Tablo 1’de görüldüğü gibi birim kök test istatistiklerinin mutlak değeri sabitli ve trendli model için incelendiğinde %1, %5 ve %10 anlamlılık düzeyleri için MacKinnon (1996) tarafından hesaplanan kritik değerlerin mutlak değerinden küçüktür. Bu nedenle serinin düzeyde durağan olmadığı sonucuna varılmaktadır.

Tablo 2. Philips-Perron Birim Kök Testi Sonuçları

		Adj.t-Stat	Prob.*
Philips-Perron test statistic		-2.837135	0.1866
Test critical values	1%level	-4.022586	
:	5%level	-3.441111	
	10%level	-3.145082	

¹ Philips-Perron testi için Mac Kinnon (1996) kritik değerleri kullanılmıştır.

Tablo2’de ise, birim kök test istatistiklerinin mutlak değeri, sabit ve trend içeren model için incelendiğinde %1, %5 ve %10 anlamlılık düzeyleri için MacKinnon (1996) tarafından hesaplanan kritik değerler mutlak değerinden küçüktür. Bu nedenle serinin düzeyde durağan olmadığı sonucuna varılmaktadır.

Tablo 3. Kapetanios (2005) Çoklu Kırılmalı Birim Kök Test Sonuçları

		Critical value	Kırılma Noktaları
Kapetanios test statistic		-5.581	2008m2 2008m9 2010m2
Test critical values :	1%level	- 7.4010000	
	5%level	- 7.0060000	
	10%level	- 6.6860000	

Sabit ve trendli model, %1, %5 ve %10 anlamlılık düzeylerinde sırasıyla -7.401, -7.006 ve -6.686 değerlerine sahiptir. Sabitli ve trendli model için -5.581 değeri mutlak değerce %1, %5 ve %10 anlamlılık düzeyindeki değerlere sahip kritik değerlerden küçük olduğu için sıfır hipotezi reddedilememektedir. Böylece serinin birim kök içerdiği sonucuna ulaşılmaktadır. Elde edilen bu bulgulara göre %1, %5 ve %10 anlamlılık düzeylerinde 2008 yılının ikinci, dokuzuncu ayı ve 2010 yılının ikinci ayında, yapısal kırılmalar yaşanması Türkiye’de genç işsizlik histerisinin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir.

5. Sonuç

Türkiye’de genç işsizlik oranlarının işsizlik histerisi hipotezi çerçevesinde ele alındığı bu çalışmada 2005M1-2017M2 dönemi 15-24 yaş nüfusu işsizlik oranları verileri kullanılarak Yapısal Kırılmalı Birim Kök test yöntemi ile analiz edilmiştir. Analiz için çoklu kırılmaları dikkate alan birim kök testi kullanılmıştır. Analizde öncelikle TÜİK’den alınan verilerle

oluşturulan serinin durağanlığını test etmek için ADF ve Philips Perron birim kök testleri kullanılmıştır. Kapetanios (2005) tarafından geliştirilen ve 5 kırılmaya izin veren birim kök testi sonuçlarına göre Türkiye’de 2005M1-2017M2 dönemi için genç işsizlik histerisinin geçerli olduğu yani Türkiye’nin işsizlik serilerinin düzeyde durağan olmadığı ve birim kök içerdiği görülmüştür. Kapetanios (2005) tarafından geliştirilen birim kök testinin sonuçlarına göre %1, %5 ve %10 anlamlılık düzeylerinde Türkiye’de genç işsizlik histerisi 2008 yılının ikinci, dokuzuncu ayı ve 2010 yılının ikinci ayı için geçerlidir. Türkiye için ele alınan serilerde söz konusu yıllarda genç işsizlik histerisinin geçerli olduğunu ve ekonomideki şokların işsizlik oranları üzerinde olumsuz kalıcı etkiler oluşturduğu söylenebilir. Orta ve uzun vadede işsizlik oranındaki artışların ve işsizliğin kalıcı hale gelmesinin doğal işsizlik oranında da artışına yol açtığı ve bunun sonucunda histeri etkisinin yaygınlaştığı görülmüştür.

Türkiye’de genç işsizlik rakamlarının sürekli artan bir seyir izlemesi özellikle genç nüfusun istihdamı ile ilgili politikaların da geliştirilmesini zorunlu hale getirmektedir. Literatürde işsizlik histerisine getirilen açıklamalardan birisi olan, Blanchard ve Summers (1988)’in “içerdekiler-dışarıdakiler yaklaşımı”; Türkiye’deki genç işsizlik oranının doğal seyrinde görülen kalıcı değişiklikleri ifade edebilecek bir yaklaşım olabilir. Bu yaklaşıma göre; ücretlerin içerdekiler (çalışanlar) ile firmalar arasında belirlendiği ve bu süreçte dışarıdakilerin (çalışmayanların) herhangi bir etkisi olmadığını kabul edilmiştir. Üniversiteden yeni mezun genç nüfusun bu ücret düzeyinin belirlenmesinde herhangi bir etkisi bulunmamakla birlikte, bu ücret düzeyinde çalışanların deneyim sahibi olması nedeniyle işverenler tarafından daha çok tercih edilmesi de bir diğer neden olarak gösterilebilir. Bu nedenle işsizlik oranlarını dönemsel olarak değil orta ve uzun vadede azaltacak, yapısal değişikliklere neden olabilecek ekonomi politikası uygulamaları ile işgücü piyasalarının düzenlenmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Kaynakça

Ağazade, S. (2016), “Türkiye İçin İşsizlik Histerisine Karşın Doğal Oran Hipotezinin Doğrusal Dışı Yöntemlerle Sınanması”, *Sosyal Güvenlik Dergisi*, Cilt 6, Sayı 2, s. 28-46.

Aktürk, F. (2009), “Türkiye’de İşgücü Piyasası, İstihdam ve İşsizlik”, *Çalışma ve Sosyal Güvenlik Dergisi*, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Araştırma Planlama Ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, *Neyir Mat.*, Yıl: 2, S: 3, Ankara.

Arestis, P. Mariscal, I. (2000), “Capital Stock, Unemployment And Wages in The UK and Germany.” *Scottish Journal of Political Economy*, vol. 47-5, s. 487-503.

Barro, R. J. (1988), “The Persistence Of Unemployment”, *The American Economic Review*, 78(2), s. 32-37.

Bayraktar, S. ve İncekara, A. (2013), “Türkiye’nin Genç İşsizlik Profili”. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1, s. 15-38.

Bayraktar, S. (2015), “Türkiye İçin İşsizlik Histerisi Ya Da Doğal İşsizlik Oranı Hipotezinin Geçerliliğinin Sınanması”. *İktisat Politikası Araştırmaları Dergisi Journal Of Economic Policy Researches*, Cilt/Volume:2, Sayı/Issue:2, s. 45-61.

Blanchard, O. J. Summers, L. H. (1988), “Beyond The Natural Rate Hypothesis”, *The American Economic Review*, 78(2), s. 182-187.

Bozdağlıoğlu, Y. (2008). "Türkiye’de İşsizliğin Özellikleri ve İşsizlikle Mücadele Politikaları." *Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 20: s. 45-65.

Camarero M., Silvestre J. L. C. ve Tamarit C. (2006), “Testing For Hysteresis In Unemployment In Oecd Countries: New Evidence Using Stationarity Panel Tests With Breaks”. *Oxford Bulletin Of Economics And Statistic*, Volume 68, Issue 2, s. 167-182.

Dinler, Z. (2006), *İktisada Giriş*, Genişletilmiş 12. bs., Bursa: Ekin Yayınları.

Erbay, T. (2016). “Türkiye’de İşsizliğin Histeri Etkisi”. *T.C. İstanbul Ticaret Üniversitesi, Dış Ticaret Enstitüsü, Tartışma Metinleri*, Wps No/ 38 / 2016-06.

Güloğlu, B. ve İspir, M. (2011), “Doğal İşsizlik Oranı Mı? İşsizlik Histerisi Mi? Türkiye İçin Sektörel Panel Birim Kök Sınaması Analizi”. *Ege Akademik Bakış*, Cilt: 1, Sayı: 2, s. 205-215.

İğde, E. (2010). “Yapısal Değişiklik Altında Birim Kök Testleri ve Bazı Makro İktisadi Değişkenler Üzerine Uygulamalar”. *Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*

Küçükale Y. (2001), “Doğal İşsizlik Oranındaki Keynesyen İsteri Üzerine Klasik Bir İnceleme: Kalman Filtre Tahmin Tekniği İle Türkiye Örneği 1950-1995”, V. *Ulusal Ekonometri Ve İstatistik Sempozyumu.*

Onur, S. (2011), “Türkiye Ekonomisinde İşsizlik Histerisi”. *Sosyal Bilimler Metinleri 04.*

Özcan B. (2013), “İşsizlik Histerisi Hipotezi OECD Ülkeleri İçin Geçerli Mi? Yapısal Kırılmalı Birim Kök Analizi”. *Erciyes Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 40, s. 95-117*

Özcan, B. Zeren, F. ve Arı, A. (2013), “Doğu Asya ve Pasifik Ülkelerinde İşsizlik Histerisi: Panel Veri Yaklaşımı”. *Marmara Üniversitesi İ.İ.B. Dergisi, Cilt 25, Sayı 2, s. 105-122.*

Özkan, Y. ve Altınsoy, A. (2015), “İşsizlik ve İstihdama Histeri Etkisi (Türkiye 1988-2014)”, *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 16. Çalışma Ekonomisi Ve Endüstri İlişkileri Kongresi Özel Sayısı, s. 123-130.*

Papell, D. H., Murray, C. J. Ve Ghiblawi, H. (2000) “The Structure Of Unemployment” The Review Of Economics And Statistics, 82(2):309-315.

Parasız, İ. (2006), Teori ve Politika Makro Ekonomi, 9. Baskı, Bursa: Ezgi Yayınları.

Romero-Avila, D. Usabiaga, C. (2007), “Unit Root Tests, Persistence, and The Unemployment Rate Of The U.S. States”. *Southern Economic Journal, Vol. 73, Issue 3, s. 698–716.*

Saraç, T. (2014), “İşsizlikte Histeri Etkisi: Türkiye Örneği”. *Ege Akademik Bakış, Cilt: 14, Sayı: 3, s. 335-344.*

Yılancı V. (2009), “Yapısal Kırılmalar Altında Türkiye İçin İşsizlik Histerisinin Sınanması”. *Doğuş Üniversitesi Dergisi, 10 (2) 2009, 324-335.*